

SUMMARIUM.

- unde usufructo servus usufructuarius & ipsa incipiunt que deberi domino, qui servum usufructuarius, & definitur deberi ei, cui ante usufructuarius praestabatur; operæ enim veluti societate quadam servo conjunguntur, si per usufructuarius servus mutat dominium; ergo ei domino deinceps debet praestare operas, non alii. At usufructo servo, hoc est acquisito dominio, & acquisita proprietate servi per usufructuarius, usufructus non amittitur, quia servo non cohaeret, fructuario cohaeret, & nulla societate usufructus proprietati conjungitur, ut ibidem probat, & versiculis precedentibus, veram assignat discriminis rationem. Quare scilicet operarum legatum, mortuo eo, cui legata sunt, ad heredem transmittitur; usufructus vero legatum cum persona legatarii finitur?
- 1 Unde usufructus qualiter in vestimentis constitui possit per totum caput.
- 2 L. sed et si quid, 19. §. & si vestimentorum, ff. de usufructu, difficultas proponitur, & interpretatio glossa in §. constituitur, de usufructu, damnatur.
- 3 Glossa solutio in d. §. & si vestimentorum, consutata.
- 4 Jasonis intellectus in superiori difficultate conjunctus.
- 5 Textus in d. §. & si vestimentorum, novè, & verè explicatus.
- 6 Usufructuarius vestimentorum, utrum illa locare possit?

IN vestimentis etiam constitui posse usufructum, inquit Justinianus in dicto §. constituitur, Instituitur, de usufructu. Ita tamen, quod talis usufructus non sit propriè & verè, sed fictè, aut quasi, & autoritate Senatusconsulti introductus, propterea, quod vestimenta inter res numerantur, quæ usu ipso consumuntur, vel in quibus usufructus propriè constitui non potest, ex sententia Justiniani ibidem: quæ difficultatem habere videtur, per textum in l. sed et si quid, 19. §. & si vestimentorum, ff. de usufructu. Audiamus Ulpianum sic dicentem: Et si vestimentorum usufructus legatus sit, non sicut quantitas usufructus legatur: dicendum est, ita uti eum debere, ne abutatur, nec tamen locaturum: quia vir bonus ita non uteretur. Proinde, & si scenica vestis usufructus legatur, vel annulli aurei, vel alterius apparatus: alibi quam in scena non utetur. Sed an & locare possit, videndum est. Et puo locaturum, & licet testator commodare, non locare fuerit solutus, tamen ipsum fructuarius locaturum tam scenicam, quam funebrem vestem. Ex his verbis aperte videtur deduci, vestimentorum proprium, & verum usufructum esse: inquit enim Ulpianus, ita fructuarius uti debere, ne abutatur, id est, ne vestimenta consumat; quod propriè convenit vero, & proprio usufructui, cuius substantia salva, & integra conservari debet, per textum in princ. Instituitur, de usufructu. Idcirco, ut hanc difficultatem componat glossa in d. §. constituitur, verbo, vestimenta, constituit, quod vestimenta sunt in duplici differentia: Quædam sunt perpetua, & in his propriè cadit usufructus, per textum in dicto §. & si vestimentorum. Quædam sunt temporalia, quibus quotidie utimur, & in his non cadit usufructus propriè, sed impropiè, aut quasi usufructus, autoritate Senatusconsulti constituitur. Verùm hæc interpretatio glossæ duplici Fabro, Aretino, & Jasoni, & merito quidem, quoniam verbis prædictorum jurum non probatur, nec convenire potest textus in d. §. & si vestimentorum, ubi indistinctè denotat Ulpianus, vestimentorum proprium usufructum esse posse. Nec satisfaciunt rationes nonnullæ, quibus sententiam Glossæ conatur defendere Petrus Ricciardus ad d. §. constituitur, n. 12. versic. sed responderi potest, & n. 30. versic. mibi autem: adhuc enim remanet difficultas, & urgent nonnulla, quæ considerant Faber, Aretinus, & Jason in d. §. constituitur. Glossa autem in d. §. & si vestimentorum, quam sequuntur Aretinus, & Faber in d. §. constituitur, aliter declarat, in vestimentis, inquam, usufructum constitui posse, intelligendo, quod eorum æstimatio fiat, & cautio præstetur, prout in d. §. constituitur; & sic in ipsis vestimentis usufructus constituitur, non simpliciter, sed secundum quid: quo pacto non obstant, imò concordant ea jura; sed Jason in additionibus additionibus ad Porcium, in d. §. constituitur, concludenter damnat eam solutionem, propterea quod textus in dicto §. & si vestimentorum, expresse facit differentiam inter usufructum vestimenti, & quantitatis; & sic datur intelligi, quod ibi non debeat fieri æstimatio vestimentorum, ut usufructuarius de reddenda æstimatio cavere teneatur, quoniam aliàs differentia non rectè procederet, ut rectè animadvertit Ricciardus in d. §. constituitur, n. 12. ad finem.

Ultimò tandem constituendum est dubium esse, an usufructus, qui in servis & jumentis constitui potest, ut inquit Justinianus in dicto §. constituitur, sit proprius, an verò quasi, vel fictus usufructus. Et in his rebus proprium constitui usufructum, aperte indicat Justinianus ibi. dicit enim: Quod usufructus non tantum constituitur in fundo, & ædibus, verum etiam in servis, & jumentis, & cæteris rebus, quæ ipso usu consumuntur. Et sic ponit ut diversa, servos, & jumenta, ab his rebus, quæ usu consumuntur: & in eum sensum accipiunt illum textum Angelus Aretinus ibi. Panormitanus, & Cardinalis n. 3. & Imola n. 24. in c. ultimo, de pignori-bus. Socinus in cons. 9. colum. 2. lib. 4. & jvari potest per textum in l. lex qua viros, C. de administratione tutorum, prout eum rectè inducit, & novissimè Petr. Ricciardus ad dictum §. constituitur, Instituitur, de usufructu, n. 6. fol. mibi 133. Et tamen videtur, quod imò talis usufructus sit impropius & fictus, cum servi, & jumenta ipso usu consumantur, & corrumpantur; & sic deberet Justinianus enumerare illa inter res, quæ usu ipso consumuntur. Sed responderi potest, quod quamvis servi, & jumenta, sicut cætera omnia, quæ sunt in his inferioribus, tanquam corruptibilia tempore consumantur; usu tamen consumi non dicuntur: idè in eis rectè potest constitui usufructus proprius, quamvis contrarium sentiat, sed non rectè, Arias Pinellus 2. part. l. 1. C. de bonis maternis, in finalibus verbis. Idè autem usu consumi videri negamus, quod propriè illæ dicuntur res, quæ servando servari nequeunt, quæ in naturali sua bonitate non possunt ultra triennium servari, quin tempore corrumpantur, ut sunt vinum, frumentum, oleum, & similia, Glossa in l. 1. C. adversus usufructuarius, & Communis ex Antonio Gomezio tomo 2. variar. cap. 14. n. 13. Octavio Simoncello de decretis, lib. 3. tit. 8. inspectione 7. n. 51. fol. 399. Cæterum servi, & jumenta regulariter per triennium non corrumpuntur; ergo dici possunt de rebus, quæ usu non consumuntur, ut advertit Ricciardus, ubi supra, n. 6. in fine.

CAPUT LI.

Vestimentorum an verus, & proprius, an quasi, vel fictus usufructus sit? ubi proponitur difficultas l. 19. §. & si vestimentorum, ff. de usufructu. Quorundam interpretationes confutantur, & novè, & verè explicatur ille textus.

Unde

De Usufructu.

Cap. L II.

- 4 Unde ipse Jason loco supra relato, existimat verum intellectum ejus textus in eo consistere, quod sit differentia inter usufructum vestimenti, & quantitatis, quia in usufructu quantitatis, transit dominium in usufructuarius, ut dicit Justinianus in dicto §. constituitur: sed tamen est in usufructu vestimenti, quando non est relictus, ut quantitas, quia non transit in usufructuarius, sed remanet penes concedentem, vel ejus heredem. Et Jasonis rationem videtur probare Vincentius Carocius de locato & conducto, tertio gradu personarum, quest. 14. de usufructu, n. 4. Sed quamvis prædicta doctrina in se verissima sit, non tamen tollit illius textus difficultatem, quia in d. §. constituitur, dicit expresse Justinianus, quod in vestimentis non potest propriè constitui usufructus: contrarium tamen indicat Ulpianus in d. §. & si vestimentorum.
- 5 Omisiss ergo superioribus, & his quæ novissimè adducit Petrus Ricciardus ubi supra: Dicendum est, negari non posse, quin cum usufructus simpliciter constituitur in vestimentis, propriè & verè usufructus esse non possit, sed impropiè aut quasi usufructus constituitur, juxta textum in d. §. constituitur, ubi rectè enumerat Justinianus vestimenta inter alias res, quæ usu consumuntur, quoniam implicat contradictionem, uti & frui eisdem, & salvam esse substantiam: quod esset necessarium, si diceremus, verum usufructum dari in illis. Cæterum in d. §. & si vestimentorum, ex voluntate testatoris aliter statuitur, & jus ordinarius alteratur: Etenim verò testator ipse qui vestimentorum usufructum relictus, non quasi usufructum quantitatis, vel eo animo legavit, ut vestimentorum dominium in usufructuarius transfret, sicut regulariter transire solet remedio cautionis introducto in aliis rebus, quæ potius in quantitate quam in corpore consistunt, ut circa cautionem in his rebus præstandam alio cap. supra, hoc eodem lib. latius explicavi: idè fructuarius ita vestimentis uti debet, ne abutatur, quia finito usufructu reddi debent, eum eorum usufructus non sicut quantitatis, id est, prout aliarum rerum, quæ usu consumuntur, relictus fuerit, sed potius sicut corporis, vel species: quod eleganter significavit Ulpianus in illis verbis. Et si vestimentorum usufructus legatus sit, non sicut quantitas usufructus legatur.
- 6 Quod atinet verò ad jus locandi, an scilicet usufructuarius vestimentorum, locare possit illa? distinguit Ulpian. in dicto §. & si vestimentorum: quod vestes funebres, scenicæ, & similes locari possint, aliæ verò vestes quotidianæ, & similes locari non possint: & vide Vincentium Carocium de locato & conducto, tertio gradu personarum, quest. 14. de usufructu, folio mibi 80.

CAPUT LII.

Usufructus, & quælibet alia personalis, vel realis servitus, utrum dicatur esse in bonis nostris, vel extra bona? ubi communis Scribentium sententia concludentibus rationibus confutatur. Legis 1. ff. de usufructu legato, vulgatissima contrarietas proponitur: quorundam intellectus damnantur, & Bartoli interpretatio contra Recentiores probatur.

SUMMARIUM.

- 1 Senatus censuit, ut omnium rerum, quas in cujusque patrimonio esse constaret, usufructus legari, & constitui possent.
- 2 Legis primæ ff. de usufructu legato, vulgatissima contrarietas proponitur.
- 3 Et multorum intellectus congeruntur remissivè.
- 4 Glossa interpretationem in proposita difficultate rectè improbatam per Bartolum.
- 5 Antonii Ursilli sententia in hac materia noviter relata, Lortium verò, Longovalium, & alios confutit;

Confutata per Authorem.

- 6 Bartoli intellectus in præfata difficultate contra Recentiores receptus.
- 7 Usufructus, & quælibet alia personalis, vel realis servitus, utrum dicatur esse in bonis nostris, vel extra bona? & numeris seq.
- 8 Doctores communiter lapsos fuisse, ex d. l. i. ff. de usufructu legato, deducunt generaliter, usufructum, ac alias servitutes, nec esse ex bonis, nec extra bona.
- 9 Usufructus, & quælibet alia servitus dicitur esse in bonis nostris, contra Communem.
- 10 Usufructus, appellatione immobilium continetur.
- 11 Bonorum appellatione in omni materia indifferenter servitutes, actiones, & jura continentur.

DEinde, & ulterius, inquit Justinianus in dicto §. constituitur, Instituitur, de usufructu. Quod & in cæteris rebus usufructus constitui possit: & sic generaliter probat, omnium rerum usufructum consistere posse, quia Senatus censuit, ut omnium rerum, quas in cujusque patrimonio, & bonis esse constaret, usufructus legari, & constitui possent, ut scribit Ulpianus lib. 28. ad Sabinium, relatus in l. i. ff. de usufructu earum rerum quæ usu consumuntur, & latius declarat Cujacius recitationum solennium in libros digestorum, ad l. 1. ferè per totum, ff. de usufructu legato, Franciscus Hotmannus ad titulum ff. de usufructu earum rerum, fol. mibi 116.

Sed contrarium fortiter urget text. valde vulgatus, sed difficillimus, in l. 1. ff. de usufructu legato. quo loco, via, itineris, actus, & aqueductus usufructum legari non posse Paulus Jureconsultus respondet, & in hunc modum scribit: Nec usus, nec usufructus itineris, actus, via, aqueductus legari potest: quia servitus servitutis esse non potest, nec erit utile ex Senatusconsulto, quo caveatur, ut omnium quæ in bonis sunt usufructus legari possit: quia id neque ex bonis, neque extra bona sit, sed incerti actio erit cum herede; ut legatario, quando vixerit, eundi, agendi, ducenti facultatem præbet. Pro hujus difficultatis explanatione animadvertendum est, majorem difficultatem consistere in explicatione rationis ibidem tradita à Jureconsulto Paulo, qui sentiens prædictam dubitandi rationem, cum Senatusconsulto inductum fuerit, ut omnium, quæ in bonis sunt, usufructus legari possent, quare via, itineris, actus, & aqueductus usufructus legari non potest, respondit legatum servitutis defendi non posse, etiam ex Senatusconsulto, quia servitus neque ex bonis sit, neque extra bona. Quæ ratio periclitari videtur ex eo, quod imò usufructus, & servitutes aliæ in bonis esse videantur; rem enim in bonis habere dicimus, quoties possidentes exceptionem, vel amittentes ad recuperandum actionem habemus, l. rem in bonis, ff. de acquirendo rerum dominio. Sed prædicta remedia habent servitutes competunt, l. 2. ff. si servitus vendicetur, §. æque si agat, Instituitur, de actionibus: ergo servitus in bonis dicitur esse. Idè pro solutione hujus difficultatis torqueri solent Scribentes in multis locis, & varios intellectus cumularunt Aretinus n. 3. Minsingerus, Budeus, & Monticulus in principio, Instituitur, de rerum divisione. Castrensis in l. servitutes, 14. n. 5. ff. de servitutibus. Arias Pinellus, qui quorundam interpretationes improbat, tertia parte l. 1. C. de bonis maternis, n. 6. & sequentibus. Connanus commentariorum juris civilis lib. 3. cap. 2. n. 20. fol. 159. Rebuffus in l. unica, n. 333. C. de sententiis quæ pro eo, & in l. 5. colum. ultim. ff. de verborum obligat. Fornerius lib. 3. selectionum, cap. 14. Franciscus Hotmannus observationum lib. 6. cap. 35. fol. 202. & ad titulum ff. de usufructu, n. 6. fol. mibi 108. Antonius de Leon. Canonicus Segoviensis in l. 1. n. 3. ff. de servitutibus. Joannes Garfia de expensis & meliorat. cap. 10. n. 11. D. Spino in specul. gloss. 13. de legato usufructus, num. 24. & novissimè hos non referens Petr. Ricciard. ad rubricam, Instituitur, de usufructu, n. 99. & 100. ubi novam Pinelli interpretationem rectè convincit; Lortium verò, Longovalium, & alios confutit;

B b 3

sciensque

scientis pratermissi; Pinellus enim retulit, & confuta-
vit illos: Cujacium autem de hac materia legendum
admoneo in *dict. l. 1. per totam, ff. de usufructu legato.*
4. Ceterum Glossa in *dict. l. 1. ff. de usufructu legato*,
existimavit testatorem ibi legasse usufructum servitu-
tis sibi debita; & ob dixisse Paulum, quia *servitus ser-
vitiis esse non potest*. Sed merito improbavit Bartol. *ibi-
dem n. 4.* ea ratione, quod si verum esset, usufructum
servitutis debita testatori legatum fuisse, remedium
positum in *fine l.* non esset verum, nec juris ratione de-
fenderetur, quia non posset hæres eundi agendi faculta-
tem concedere legatario, *l. ex meo, 24. ff. de servitu-
tibus rusticorum, l. 12. tit. 31. partii. 3.* nisi hoc faceret
ex consensu domini fundi servientis, *l. cum essent, 33.
§. per plurimum, de servitutibus rusticorum*. Nec dici potest,
dominium fundi consentire, ex his, quæ scripsit idem
Bartolus *dict. n. 4.* Unde Anton. Ursulus (quem miror
hac de re, nullum ex superioribus præcitasse) in *§. quæ
si agat, n. 11. de actionibus*, aliter propositam difficul-
tatem declarat; & omisâ veterum sententiâ, ut ipse
dicit, distinguendum existimat: Quod servitutes consi-
derari possunt, quatenus fundis ipsi insunt; & cum ad
earum conservationem ipsis competat actio confessoria,
tunc dicuntur esse in bonis: & sic procedit textus in *dict.
l. rem in bonis, ff. de acquirendo rerum dominio*: Aut ser-
vitutes sola animi cogitatione inspicuntur, ut per se
consistentes, non eo modo, quo ipsis adhærent rebus;
& sic, si in abstracto considerentur, tunc non sunt in
bonis nostris, nec extra bona, quia in quantum consi-
derantur à corporibus separatæ, nobis non adferunt ali-
quam utilitatem, idèd talis servitutis servitutum esse non
posse, scribit Paulus in *dict. l. 1. ff. de usufructu legato*.
Sed hic intellectus convincitur apertè, quia juxta eum,
malè dixisset Jureconsultus in *fine illius l.* quòd erit cum
hæredede incerti actio: Nec movetur ex eo quòd nullam
asserat utilitatem legatum, sed ex eo, quòd constituta
non esset aliqua servitus, quæ si constituta fuisset, ma-
ximum asserret commodum legatum usufructus. De-
nique, quia maximum absurdum est dicere, quòd Ju-
reconsultus consideraverit servitutes ibi, quatenus sola
animi cogitatione inspicuntur, cum potius inspexerit
legatum quatenus servituti inesse volebat.
6. Quocirca verior videtur interpretatio Bartoli in *dict.
l. 1. n. 4.* ut scilicet ille textus non loquatur de eo testa-
tore, qui cum iter, viam, actum, vel aquæductum
haberet, earum servitutum usufructum legavit, ut
magis communiter, sed malè quidem existimant
Doctores; sed de eo, qui habens fundum liberum, ea
jura legatario constituere volebat, eo animo, & vo-
luntate, ut is solus servitute uteretur, & ipso defun-
cto, usufructus finiretur, quia in specie respondet Pau-
lus, viâ, itinere, actus, vel aquæductus usufructum
legari non posse, quia servitus servitutis esse non po-
test. Nec obstat, quòd omnium, quæ in bonis sunt,
ex Senatusconsulto usufructus legari potest, quia in
hac specie legatus est usufructus servitutis, quæ non
est in bonis, neque extra bona; imò nec est in rerum
natura, quia qui habet fundum proprium, nullam in
eo habere potest servitutum, ex regula juris sæpè re-
petita in hac materia, quòd in re propria servitus ca-
dere non potest: & sic verba illa *Neque ex bonis, neque
extra bona*, non sunt intelligenda generaliter, sed tan-
tùm in specie, in qua loquebatur Jureconsultus: & ver-
ba illa, *Servitus servitutis esse non potest*, sic exponi de-
bent; servitutis nondum formatæ, nec constitutæ ser-
vitus esse non potest. In summa ergo, servitus, cujus
usufructus legabatur, neque in bonis est, nequè extra
bona, quia cum nondum constituta esset servitus, & non
entis nullæ sint qualitates, nec in bonis nec extra bona
esse poterat, nec illius servitus, vel usufructus consti-
tuiti: ex voluntate tamen testatoris, incerti actio erit cum
hæredede, ut legatario quoad vixerit, eundi agendi fa-
cultatem præstet, aut servitus sub ea conditione præste-
tur, ut si decefferit legatarius, vel capite minutus fuerit

restituatur, ut *ibid.* dicitur in finalib. verbis illius textus.
Ex his deduci potest vera resolutio quæstionis, quæ 7
non rectè à Doctoribus explicatur. Nunquid usufruc-
tus, & quælibet alia personalis, vel realis servitus, dica-
tur esse in bonis nostris, vel extra bona? Et usufruc-
tum, usum, nec non etiam cæteras servitutes reales, non
esse in bonis, nec etiam dici ex bonis, securè firmarunt
glossa in *dict. l. 1. verbo, ex bonis, ff. de usufructu legato*,
glossa unica, in *l. rem in bonis, ff. de acquirendo rerum do-
minio*, gloss. in *l. 5. in verbo, continet, ff. de verborum si-
gnificatione*, & glossa *verb. hab. n. tur, in princ. Instituit. de
rerum divisione*: & hanc sententiam communiter proba-
ri testantur Augustin. Bero. in *cap. nulli, n. 78. de rebus
Ecclesie non alienandis*, Pinellus 2. *part. l. 1. C. de bonis
maternis n. 6 in princ.* Ricciardus ad *rubricam, Instituit.
de usufructu, n. 95.* Sumit autem fundamentum com-
munis hæc Doctorum assertio, dumtaxat ex textu in
dict. l. 1. ff. de usufructu legato, qui ad id inducitur du-
plici modo, ut constat apertè, ex verbis supra relat. 8
Verumenimverò, cum verba illius legis generaliter ac-
cipienda non sint, sed dumtaxat juxta speciem supra
propositam, quam tractabat Jureconsultus ibi, lapsi vi-
dentur communiter Doctores, generaliter ex illo textu
deducunt, usufructum, ac alias servitutes, nec esse
ex bonis, nec extra bona. Cujus contrarium ex aliorum 9
jurium ratione, & doctrina desumitur, quibus apertè
docemur, usufructum, & quælibet aliam servitu-
tem dici esse in bonis nostris: quòd contra Commune
merito tentavit Pinellus *d. 3. part. l. 1. C. de bonis ma-
ternis, n. 6.* & clare probatur per textum in *d. l. rem in
bonis, 52. ff. de acquirendo rerum dominio, juncta l. 2.
ff. si servitus vendicetur, §. aquæ si agat, de actionibus*.
Tunc enim dicimus rem in bonis nostris esse, quoties
pro ea habemus actionem, & exceptionem: sed pro
usufructu, cæterisque servitutibus nobis actio, & ex-
ceptio competit ex dictis iuris, ergo sunt in bonis.
Idcirco in venditione bonorum & usufructus venit *l.
in venditione, ff. de bonis auctoritate judicis possidentis, 10
& sub appellatione immobilium continetur, ex commu-
ni resoluta per Tiraquel. de *retrañ. lignagier, §. gloss. 7.
n. 57.* Bona autem immobilia de bonis esse dicuntur,
& in bonis, ergo & usufructus, & aliæ servitutes in bo-
nis nostris sunt. Quapropter bonorum appellatione in
omni materia indifferenter contineri servitutes omnes,
actiones, & jura, ex multis aliis tradiderunt Paris. in
*cons. 25. n. 96. vol. 2. Rolan. in cons. 65. n. 10. vol. 1.
Cavalc. de usufructu, mulieri rel. l. 83.* Denique quia
ut inquit Pinel. ubi supra usufructus maximam in se con-
tinet utilitatem, & rei possessionem, & fructuum per-
ceptionem: & hinc est quòd in multis dicitur pars do-
minii, *l. 4. ff. de usufructu*. Ergo si pars domini est in
multis, quòd supra, hoc eod. lib. alio cap. latius proba-
vimus: sequitur, quòd dicatur in bonis, & ex bonis:
& hanc partem in puncto, & ratione juris verissimam,
& tenendam existimo, quicquid Commune novissi-
mè conetur defendere & distinctione quadam, funda-
menta contraria componat Petrus Ricciardus ad *rubri-
cam, Instituit. de usufructu, n. 100. in fin. vers. Nec ob-
stat.* Sed revera ejus concordiam præfata jura non pa-
tiantur, propterea quòd indistinctè loquuntur, nec
usufructum, aut alias servitutes à commoditate ear-
um separant, aut distinguunt, ut ex eisdem apparet
manifestè: & de his hæc tenent.*

CAPUT LIV.

Usufructus rerum, quæ in abusu consistunt, quo-
modo esse possit? ubi Justiniani verba in *§. con-
stitutur, Instituit. de usufructu*, dilucidè, & ve-
rè enucleantur, & quæ ad Senatusconsultum
quasi usufructum introducens pertinent, o-
ptimè declarantur.

SUMMA-

De Usufructu.
SUMMARIUM.

1. Usufructus in iis rebus, quæ usu ipso consumuntur, quamvis de stricto juris rigore constitui non posset, quia natura ipsarum rerum repugnat, quæ in abusu potius quàm in usu consistit: tamen utilitatis causa, ex Senatusconsulto aliud receptum est: ubi ratio redditur, quare Senatusconsulti provisio necessaria fuerit, & verba Justiniani in §. constituitur, de usufructu, dilucidè, & vere enucleantur, & num. sequent.
2. Abusu propriè dicitur multum, & plusquam ferre potest natura rei, uti.
3. Usufructus nominum remedio cautionis utiliter legari potest.
4. Earum rerum, quæ usu consumuntur, quare Senatus verum usufructum non fecerit, sed per cautionem quasi usufructum constituerit?
5. Usufructus earum rerum, quæ non prorsus absumuntur, sed immutantur tantum, & atteruntur, etiam ante Senatusconsultum constitui poterat.
6. Usufructum alium esse proprium, alium improprium, cum Communi.
7. Usufructum formalem, dividi in proprium, & improprium.

IN omnibus rebus generaliter constitui posse usufructum, inquit Justinianus in *d. §. constituitur, Instituit. de usufructu*, exceptis iis quæ usu ipso consumuntur; nam hæc res neque naturali ratione, neque civili recipiunt usufructum: quo in numero sunt vinum, oleum, frumentum, & similia, quibus proxima est pecunia numerata; namque ipso usu, & assidua permutatione extinguitur: sed utilitatis causâ Senatus censuit, posse etiam earum rerum usufructum constitui, & ut generaliter dixerim, omnium, quæ in bonis nostris sunt, usufructum legari posse, per text. in *d. §. constituitur, l. 1. ff. de usufructu legato, l. 1. ff. de usufructu earum rerum quæ usu consumuntur*, ubi scribit Ulpianus: *Senatus censuit, ut omnium rerum, quas in cuiusque patrimonio esse constaret, usufructus legari possit, quo Senatusconsulto inductum videtur, ut earum rerum, quæ usu tolluntur, vel minuantur, possit usufructus legari. Idem in l. 3. l. 7. l. hoc Senatusconsultum, ff. eodem tit.* Igitur vini, olei, tritici, lanæ, aromatum, nummorum, vestimentorum, & similiarum rerum usufructus de stricto juris rigore constitui non posset, quia aut sunt inutiles, aut earum utilitate persequendo ita dissipantur, ut substantia ipsarum, aut nulla, aut non integra remaneat: quòd significare voluit Justinianus in *d. §. constituitur*, dicens, quòd prædictæ res, neque naturali, neque civili ratione recipiunt usufructum, quasi diceret, quòd natura harum rerum usus non est, sed abusus, hoc est, in his rebus uti nemo potest, quin abutatur, id est, quin absumat eas confestim, & multum, aut plus, quàm ferre potest natura ipsa rei, utatur: quòd abuti propriè dicitur, ut rectè adnotavit Franciscus Connanus *commentariorum juris civilis, lib. 4. cap. 4. n. 1. in princ. versic. his enim rebus, fol. 238.* & ostendit Ulpianus in *l. hoc Senatusconsultum, §. si pecunia, ff. de usufructu earum rerum quæ usu consumuntur*, ibi: *Si pecunia sit usufructus legatus, vel aliarum rerum, quæ in abusu consistunt, &c.* Et ibi. *Quæ in usufructu pecuniæ diximus, vel aliarum rerum quæ sunt in abusu, eadem & in usu dicenda sunt.* Idèd in definitione usufructus adjicitur, *salva rerum substantia*, quia si talis sit rei substantia, ut utendo depereat, jam non potest esse ejus rei usus, sed abusus: Definatur ergo propriè usufructus earum rerum, quæ utendo non pereunt, veluti fundi, vel ædium; non earum, quæ usu consumuntur: & sic rationi naturali non potest usufructus in ipsis rebus constitui quæ per consumptionem extinguitur potius, quam conservatur substantia, neque etiam ratione civili, quia earum dominium in legatarium transit, *l. si vini 7. ff. de usufructu earum*

rerum quæ usu consumuntur, in illis verbis: *Si vini, olei, frumenti usufructus legatus fuerit, proprietatis ad legatarium transferri debet.* Quod fecus est in usufructu earum rerum, quæ usu non consumuntur, quarum dominium, & proprietatis in fructuarium nullo modo transit, ut quamplurimorum Authorum relatione observavimus supra, hoc eodem lib. cap. 17. n. 6. Unde propter superiores rationes opus fuit Senatusconsulto, quo introductum est, utilitatis gratiâ, ut etiam earum rerum, quarum abusus est non usus, quasi usus, vel usufructus constitui posset, remedio cautionis, vel beneficio satisfactionis, quo multa sunt, quæ detractâ cautione, nec naturaliter nec civiliter fieri possent, ut in *l. ultima, C. de legatis, l. 7. ff. de condit. & demonst. l. 3. & 4. ff. de usufructu earum rerum quæ usu consumuntur*, ubi si legatus sit usufructus nominum, remedio cautionis utile legatum est: quòd in terminis nostris elegantissimè animadvertit Jacob. Cujacius *recitationum solemnium in libros digestorum, ad l. 1. in princ. ff. de usufructu legato*: interponitur autem cautio in his rebus usu consumptibilibus, & in pecunia, prout plena manu explicavimus supra, cap. 14. & 17. per totum. Non tamen Senatus fecit earum rerum usufructum (nec enim poterat) sed per cautionem quasi usufructum constituit, quia cum prædictæ res naturali ratione non recipiant usufructum, ut dictum est, naturalis ratio per Senatusconsultum tolli non potuit, nec usufructus simpliciter, aut verè contrationem naturalem constitui, *l. eas, ff. de capitis diminutione, §. ultimo, Instituit. de legitima agnatorum successione.* Et sic tantum potuit quasi usufructus, mediante remedio cautionis introduci, ut eleganter adnotarunt Ulpianus in *fragmentis, tit. 24. in fine, Connanus lib. 4. d. cap. 4. post principium. Francisc. Hormanus ad titulum, ff. de usufructu earum rerum, fol. 116.*

Cæterarum verò rerum, quæ non prorsus absumuntur, sed immutantur tantum, & atteruntur, etiam ante illud Senatusconsultum usufructus constitui poterat, *l. si usufructus, l. ultim. ff. de usufructu earum rerum quæ usu consumuntur*, & rectè advertit latius explicans Connanus *d. cap. 4. n. 3.* Quomodo autem in 6 his rebus cautio præstanda sit, explicavimus supra, cap. 17. ex num. 24. cum seqq.

Ex dictis hæctenus constat apertè, veram esse, & tenendam sententiam glossæ in *l. omnium, ff. de usufructu Bartoli in l. 1. n. 3. C. de usufructu, Jasonis in l. sed si quis, §. item si juraverit in princ. ff. de iurjurando.* Igne in *l. 1. §. sicut nu. 80. ff. ad Sillan. Parisii in cons. 50. n. 34. volum. 4. Cephalii in cons. 82. n. 13. lib. 1.* quos novissimè sequitur, & nonnulla ad propositum dicit. Petr. Ricciard. ad *rubricam, Instituit. de usufructu, n. 70. & tribus seqq.* Usufructum alium esse proprium, alium improprium, ut utriusque exempla ponens significat Justinianus in *d. §. constituitur*. Proprius usufructus dicitur, qui constituitur in fundo, & ædibus, & aliis rebus similibus, quæ usu ipso non consumuntur, sed illarum substantia salva, & illæsa remanet per earum usum. Improprius usufructus est ille, qui in rebus usu consumptibilibus constituitur, quarum abusus potius, quam usus est, ut supra vidimus. Unde & consequenter, verum etiam erit, usufructum formalem, de quo plenissimè scripsimus cap. per totum, supra hoc eodem lib. duplicem esse, sive dividi debere in proprium, & in improprium usufructum; quòd etiam firmavit, & communem omnium sententiam dixit Petrus Ricciardus ubi supra *n. 70. in princ.*

CAPUT LIV.

Aliatione prohibita, utrum etiam usufructus constituto prohibita censeatur? & de generalitate verbi *Aliationis*: item rerum Ecclesiasticarum, Hospitalium, Confraternitatum, & aliarum Communitatum dominia, aut bona, qua formâ, & solemnitate alienari debeant